

Justitieministeriet

RP-utkast till ny självstyrelselag för Åland

Utlåtande av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om förslaget till ny självstyrelselag för Åland

Justitieministeriet har begärt utlåtande om förslaget till regeringens proposition till ny självstyrelselag för Åland. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) ger högaktningfullt följande utlåtande om förslaget:

Förslagen om överföring av behörighet

MDB och Statens ämbetsverk på Åland är med stöd av speciallagstiftning gemensamt registeransvariga för flera register (befolkningsdatasystemet, registret över äktenskapsförords- och gåvoärenden, registret över förmynderskapsärenden, vigselrättsregistret, registret över ärenden som gäller samboförhållanden). Förslaget verkar inte ha några direkta konsekvenser för registerföringen.

En överföring av folkbokföringen till lagtingets lagstiftningsbehörighet med stöd av 28 § i den föreslagna lagen skulle vara en mycket betydande åtgärd för MDB. Eftersom en sådan överföring enligt förslaget ändå skulle ske genom riksdagslag anser MDB att det inte är nödvändigt att i detta sammanhang fördjupa sig i konsekvenserna av en sådan överföring. Det bör dock betonas att om en sådan riksdagslag i något skede stiftas, bör ärendet beredas mycket noggrant. MDB anser det vara bra att det, då det i 28 § i propositionen föreskrivs om möjligheten att överföra folkbokföringen till lagtingets lagstiftningsbehörighet genom riksdagslag, i det föreslagna lagrummet ändå har lagts till en bestämmelse om att individuella personbeteckningar som ges till enskilda personer hör till statens lagstiftningsbehörighet och att en personbeteckning som getts till en person ska användas i folkbokföringen.

En mer utmanande fråga är den eventuella överföringen av behörigheten i ärenden som gäller för- och efternamn till Ålands lagting på det sätt som föreslås i 29 § i lagförslaget. MDB förhåller sig i princip med reservation till detta. Verket har identifierat eventuella risker i samband med en överföring av behörigheten, vilka specificeras senare, samt nya frågor som ska lösas, vilka sannolikt också har budgetkonsekvenser.

I förslaget motiveras överföringen av behörigheten i frågor som gäller efternamn och förnamn med att namnärenden har ett nära samband med språk och kultur. Lagtinget skulle i samband med överföringen av efter- och förnamn få lagstiftningsbehörighet även i sådana privaträttsliga ärenden som närmast hör till detta rättsområde. Detta gäller till exempel sådana

Juridiska ärenden / Heusala Aila (DVV)

8.9.2021

internationellt privaträttsliga konsekvenser som hänför sig till erkännande på Åland av beslut om efternamn eller förnamn som fattats någon annanstans. Även utländska namn erkänns så att de vid behov antecknas i befolkningsdatasystemet.

Med tanke på befolkningsdatasystemets funktionalitet är det enligt MDB:s uppfattning viktigt att namnpraxisen är någorlunda enhetlig både i riket och på Åland. Om bestämmelserna och praxisen för namnärenden i riket och på Åland i framtiden skiljer sig avsevärt från varandra, blir man eventuellt tvungen att göra ändringar i befolkningsdatasystemet och andra system som används i namnärenden, vilket medför kostnader. Problem kan uppstå då människor rör sig mellan Åland och riket och om namnpraxis som godkänns på Åland börjar åberopas även i riket. De åländska bestämmelserna och praxisen gällande namn skulle också ha en direkt inverkan såtillvida att bedömningen för godkännande av ett förnamn enligt den nuvarande lagen om för- och efternamn beror på om det föreslagna namnet enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet redan används av fem levande personer av samma kön som den som ska få namnet. Om Åland skulle få ett mycket liberalt regelverk och en mycket liberal praxis för att godkänna förnamn, skulle detta också ha en direkt inverkan på MDB:s bedömning av godkännandet av förnamn. Eventuellt kan det också uppstå situationer där man med hjälp av kortvariga förändringar i hemkommunen försöker kringgå till exempel de bestämmelser som gäller skydd av befintliga efternamn i riket, om bestämmelserna i landskapslagstiftningen vore friare än dessa.

Statsrådet och Ålands regering ska i enlighet med 29 § 2 mom. i lagförslaget föra diskussioner och förhandla sinsemellan om vilka ekonomiska och administrativa konsekvenser överföringen av behörigheten inom ett visst rättsområde har samt tillsammans klarlägga de rättsliga och övriga konsekvenserna av överföringen. MDB anser att denna punkt i förslaget är mycket viktig för att man på ett realistiskt sätt ska kunna bedöma konsekvenserna av en eventuell överföring av behörigheten. Om behörigheten i namnärenden överförs, uppstår både kostnadskonsekvenser och andra problematiska frågor. I vilket fall som helst är det viktigt att reservera tillräckligt med tid och resurser för att anpassa sig till systemförändringar och andra konsekvenser som krävs för att genomföra en eventuell överföring.

MDB (tidigare magistraterna) och Statens ämbetsverk på Åland har samarbetat i många frågor och bl.a. sedan den nuvarande lagen om för- och efternamn trädde i kraft har myndigheterna på Åland och riksmyndigheterna sinsemellan diskuterat förfarande- och tolkningspraxis. Om Åland får behörighet i namnärenden borde samarbetet med MDB tryggas på ett eller annat sätt. Det vore bra att diskutera tillämpningspraxis gemensamt för att undvika eventuella problem som orsakas av avvikande namnpraxis.

Språkliga observationer

I förslaget är det skäl att ersätta formuleringen "väestörekisteriin" ("i befolkningsregistret") i slutet av motiveringen till 29 § 1 mom. 1 punkten med formuleringen "väestötietojärjestelmään" ("i befolkningsdatasystemet").

Även i övrigt är förslagets finskspråkiga språkdräkt till vissa delar ogenomarbetad. I den långa förteckningen i 27 § förekommer nominativformer (punkterna 21 och 35) bland partitivformerna. I motiveringarna till 28 § 51 punkten används formerna "standardointi" och "standardisointi" på ett inkonsekvent sätt; den sistnämnda långa formen förekommer också i hänvisningen till EU-förordningen, trots att den finska versionen av förordningen i fråga använder den kortare formen. I punkt 8 i förteckningen i 29 § (och motiveringen till den) finns ett skrivfel, "kaivoistoiminta".

Juridiska ärenden / Heusala Aila (DVV)

8.9.2021

I övrigt har MDB inget att uttala sig om förslaget.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Överdirektör

Aino Jalonen

Jurist

Aila Heusala

